

Racionalno iskorištenje fizijatrijskih procedura u liječenju vertebragenih sindroma. Autor je pokušao dati kratak pregled i doziranje najčešće primjenjenih fizijatrijskih procedura u liječenju vertebragenih sindroma s naglaskom na njihovo racionalno iskorištenje na odjelima za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Veliki dio fizijatrijskih procedura osim specifičnog i nespecifičnog djelovanja, koje se sastoji u povišenju i mobilizaciji obrambenih snaga organizma, ima primarno djelovanje, koje se sastoji u direktnom djelovanju dovedene energije u tkivu, te sekundarno djelovanje, koje počiva u mobilizaciji materija iz kože u potkožno tkivo, pri čemu se razvijaju humoralne i hormonalne reakcije. Dovedena energija u tijelo se transformira u fizikalno-kemijske-biokemijske procese, na koje organizam reagira na različite načine, cirkulacijom, živčanim i endokrinim sistemom i metabolizmom. U kompleksnom djelovanju može se kombinacija fizijatrijskih procedura tako iskoristiti, da se prethodni mehanizmi djelovanjem nadovežu jedan na drugoga i na taj način potenciraju svoje djelovanje. Svrshodnom kombinacijom fizijatrijskih procedura uzimajući u obzir njihovo specifično djelovanje može se spriječiti nesvrshodna i neekonomična polipragmazija. Na temelju navedene kratke analize terapijskog djelovanja nekih fizijatrijskih procedura može se zaključiti slijedeće: u akutnom stadiju bolnog vertebragenog sindroma se preporuča ležanje u relaksirajućem položaju u krevetu uz aplikaciju suhih terapijskih procedura i trakciju. Ne preporuča se aplikacija hidroterapijskih procedura, galvanizacija, kombinacija galvanске s diadinamskom strujom. S kineziterapijom počinjemo nakon odstranjenja bolne komponente, te ciljanom aktivnom kineziterapijom se postigne ravnoteža oštećene funkcije muskulature u smislu reguliranja motoričke stereotipije (Durianova, J.: *Balneologia bohémica* 14(2):33—41, 1984.)

Mirjana Miko

Transkutana električna nervna stimulacija u suzbijanju postlaparotomijskog bola. U ispitivanje su uključene dvije grupe bolesnika, u ispitivanu 75 bolesnika (50 žena i 25 muškaraca) koji su primali TENS, a u kontrolnu skupinu također 75 ispitanika (42 žene i 33 muškarca) koji su nakon učinjenih drugih sličnih operativnih zahvata u abdomenu primali samo analgetike (meperidin hidroklorid). Prosječna dob ispitanika iznosila je 57 godina. Zadaća ispitivanja je bila da se utvrdi da li će bolesnici s postoperativnim bolom uz TENS tražiti još i medikaciju za suzbijanje bola za razliku od bolesnika